

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nederlandska izdaja
celoletno 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
maloglasji po 150
in 2 D, večji oglasji
nad 45 mm višine
po 2 D 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pn večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračaja, nevrnirano
pismo se ne sprejema! Uredništvo
telefon št. 2050, upravljalstvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inostrano, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nujna potreba ljubljanske akademije

Pred kratkim so poročali listi, da se je na sestanku zastopnikov beograjske in zagrebške akademije razpravljalo tudi o vprašanju ljubljanske. Po poročilu nekaterih listov je bila večina zastopnikov proti ustanovitvi ljubljanske akademije, po poročilu drugih listov pa je ostalo to vprašanje nerešeno in se bo o njem sklepalo na plenarnem zasedanju obeh akademij.

Nad vse smo se začudili, da se sploh še more debatirati o ustanovitvi akademije v Ljubljani, ker tudi pri najvestnejšem iskanju ne moremo najti niti enega resnega vzroka, ki bi mogel povzročiti tudi samo pomisleke proti ustanovitvi ljubljanske akademije. Se manj pa moremo razumeti, da bi mogli biti zastopniki že obstoječih akademij proti ustanovitvi ljubljanske, ker ti pač morajo poznati ne samo vse tehne vzroke, ki govore za njeno ustanovitev, temveč imajo tudi to kulturno dolžnost, da vselej in povsodi delajo za kulturni napredek naroda. Ustanovitev nove akademije pa je brez dvoma veliko in pomembno kulturno dejanje. Čeprav torej vemo, da ne more biti noben resen jugoslovanski kulturni delavec proti ustanovitvi ljubljanske univerze, pa se enako zavedamo, da je zlasti med bivšimi strankarskimi ljudmi dosti takšnih, ki mislijo, da je zahteva po ljubljanski akademiji neupravičena in celo škodljiva za misel državnega edinstva. To zmotno in včasih tudi zlohotno misel pa je treba zatreti z vsjo silo in zato par besedi o potrebi ljubljanske akademije.

Samo tisti, ki ne pozna jugoslovanske ideje v vsej njeni veliki širini, more biti nasprotnik ljubljanske akademije. Zakaj bistveni in osnovni cilj jugoslovanske misli je bil vedno, da združi vse sile, ki žive v Srbiji, Hrvatih in Slovencih in da s to združitvijo omogoči Srbom, Hrvatom in Slovencem čim večji narodni, kulturni in materialni razvoj. Ta osnovna misel je zapisana prav v vseh jugoslovanskih programih in zapisana je ravno tako v Strossmayerjevem programu, ko v krfski deklaraciji, ko v izjavah prav vseh vodilnih jugoslovanskih patriotov po vojni. Ta misel je tudi zapisana na dan 6. januarja v kraljevem nagovoru na ministre, ko se nalaga ministrom, »da v duhu narodnega edinstva in sloge razvijajo in negujejo slogo, enakost in ravnopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Ta osnovni cilj jugoslovanske ideje pa je zapisan tudi v vseh važnejših državnih aktih Jugoslavije in vsled tega cilja je bila tudi takoj po preobratu ustanovljena univerza v Ljubljani. Tudi proti ustanovitvi ljubljanske univerze so nekateri nastopali s prav istimi »argumenti«, kakor sedaj, ko gre za ustanovitev akademije. Ko pa je praznovala lju. ljan. ska univerza svojo desetletnico s ponosnim priznanjem, da je »Universitas Alexandrina«, pa so se morali vsi ti nasprotniki pojaviti le v vrstah gratulantov. V tako popolni meri je namreč služila ljubljanska univerza vseh teh deset let jugoslovanski ideji in zato tudi slovenski misli.

Ustanovitev univerze v Ljubljani je bilo veliko kulturno, a obenem tudi modro državniško dejanje. Zakaj ljubljanska univerza je tudi mlačnim Slovincem dokazala z neutajljivo jasnostjo, da more samo v Jugoslaviji razviti slovenski narod vse svoje sile. A še večje so bile posledice tega dejanja, ker je z ustanovitvijo ljubljanske univerze postala Ljubljana tudi za vse one Slovence, ki žive izven Jugoslavije, edino možno kulturno središče. Velika pomembnost tega dejstva pa je tako na dlani, da je ni treba še posebej razlagati.

Veliko dejanje je bila ustanovitev ljubljanske univerze, a ne še čisto popolno, ker ljubljanska univerza potrebuje še svoje izpolnilo, svojo akademijo. Ko bo ustanovljena še ta, potem bo ustvarjeno celo dejanje, potem bo mogla Ljubljana v polni meri vršiti svojo kulturno in nacionalno misijo ter dati Jugoslaviji vse ono, kar ji more in hoče dati Slovenija. Pravilno pojmovanje jugoslovanske misli je ustvarilo ljubljansko univerzo, pravilno pojmovanje jugoslovanske misli mora ustvariti tudi ljubljansko akademijo. Zlasti še, ker so tu vsi pogoji, ki so potrebni za ustanovitev tako odličnega zavoda.

Predvsem je utemeljena ustanovitev ljubljanske akademije v stari kulturi, ki je živela od nekdaj v Ljubljani. Saj je imela Ljubljana že leta 1693. svojo akademijo operosorum, imela že pred sto leti svoj muzej, imela v 17. stoletju svojo univerzo, že v 18. stoletju svojo univerzitetno knjižnico, imela pozneje pod

Šef naše sofijske delegacije g. R. Šaponič nenadno umrl

Sofija, 6. dec. AA. Predsednik jugoslovanske delegacije g. Šaponič je včeraj ob 6. popoldne dobil srčne napade. Nudili so mu takoj zdravniško pomoč. Kasneje je bil prepeljan v bolnico, kjer je ob 11 ponoči preminul.

Posmrtnica.

Sofija, 6. decembra. AA. Jugoslovanska in bolgarska delegacija sta o priliki smrti predsednika jugoslovanske delegacije v komisiji za dvolastniška posestva izdali skupno posmrtnico:

Mešana jugoslovansko-bolgarska komisija z veliko tugo javlja prerano smrt predsednika jugoslovanske delegacije Šaponiča, ki je nocoj ob 23. uri predal svojo dušo Bogu. Smrt ga je iztrgala in izpraznila mesto, na katerem je veliki patrijot s talentom vodil svojo delegacijo in znal ne samo zavarovati interese svoje domovine, nego tudi z razumevanjem in taktom pojmovati interese druge strani. Obe delegaciji se ga bosta z žalostjo spominjali.

Sožalje bolgarske vlade.

Sofija, 6. dec. AA. V imenu ministra zunanjih zadev je sporočil Ulijev poslaniku Nešiču sožalje bolgarske vlade o priliki smrti predsednika jugoslovanske delegacije g. Šaponiča.

Sofija, 6. decembra. AA. V imenu obeh delegacij je poslal predsednik bolgarske delegacije Raztukanov jugoslovanskemu ministru zunanjih zadev dr. Marinkoviću skupno brzojavko, v kateri obe delegaciji izrekata svojo globoko žalost o priliki smrti dr. Šaponiča.

Zadnji trenutki.

Sofija, 6. dec. AA. Današnji listi poročajo o priliki Šaponičeve smrti, da ga je prvič zadela srčna kap na čajkani pri Karaševu, kjer so bili prisotni vsi člani jugoslovanske in bolgarske delegacije. Prvo pomoč je dal pokojniku znani zdravnik Rajičev. Potem, ko je bil prepeljan na kliniko Sarapova, je bil pod stalnim nadzorom dr. Dimitrijeva. Snoči ob 10.50 ga je drugič zadela kap ter je ob 11 umrl. Ob njegovi smrti postelji so bili ves čas v sanatoriju jugoslovanski poslanik Nešič, Šaponičeva soproga in vse oboje jugoslovanskega poslaništva.

Opelo.

Sofija, 6. dec. AA. Davi je bolgarski metropolit Štefan ob asistenci desetih svečnikov opravil opelo nad krsto Radomirja Šaponiča v cerkvi Sv. Sedemčislenice. Cerkvemu opre-

vilu so prisostvovali rezen soproge pokojnega Šaponiča vsi člani jugoslovanske in bolgarske mešane komisije, ugledni člani jugoslovanske kolonije v Sofiji in mnogo drugih osebnosti. Kralja Borisa je zastopal njegov prvi adjutant polkovnik Banov, dočim je bila zastopana princesa Evdoksija po svoji dvorni dami. Minister zunanjih zadev Burov je bil osebno navzoč. Pravtako tudi jugoslovanski poslanik Nešič z uradništvom poslaništva ter ostali člani konzularnega zbora v Sofiji. Po končanih cerkvenih svečanostih je metropolit Štefan imel govor o pokojnem. V svojem govoru se je spomnil pokojnikovih odličnih lastnosti in njegovega dela, ki ni bilo samo posvečeno interesom jugoslovanske države, nego obščemu miru na Balkanu in odstranjevanju vsega, kar deli sosednja bratska naroda. Iz cerkve so krsto prenesli člani jugoslovansko-bolgarske komisije in oboje jugoslovanskega poslaništva. Na krsto je bilo položenih veliko vencev. Sprevod se je pomikal po glavnih ulicah Sofije na kolodvor. Povsod je tvorilo občinstvo gost špalir. Na postaji se je poslovil od pokojnega Šaponiča preds. bolgarske delegacije Raztukanov, ki je poveljeval pokojnikove lastnosti, njegovo duhovitost, odkrit značaj in iskrenost, kar mu je vse pridobilo obče simpatije vseh onih, ki so prišli v zadnjih 20 dneh z njim v stike. S Šaponičem ni izgubila samo Jugoslavija svojega odličnega javnega delavca, nego tudi Bolgarska iskrenega prijatelja. Na postaji je bilo truplo položeno v poseben furgon, kateremu je bil priključen salonski voz, ki so ga stavile bolgarske železnice vdovi pokojnika in njenemu spremstvu na razpolago.

Pogreb.

Belgrad, 6. dec. AA. Truplo pokojnega Radomirja Šaponiča prispe v Belgrad jutri ob 6 zjutraj v spremstvu enega člana in tajnika naše delegacije za pogajanja z Bolgarsko. Rakev bodo zatem prenesli v saborno cerkev, kjer bo položena na oder in kjer bo opravljeno opelo. Pogreb pokojnika bo ob 14. uri. V imenu ministrstva za zunanje zadeve se bo poslovil od pokojnika direktor političnega oddelka v ministrstvu zunanjih zadev Fotić, v imenu udruženja, dopisnikov inozemskih listov Mile Popović, novinar, v imenu udruženja rezervnih oficirjev in vojakov odvetnik Ljuba Stefanović, v imenu beograjskih novinarjev pa Gjuro Sijački.

Priprave za poklonitev Nj. V. kralju

Zagreb, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Tudi danes so se ponovno javila mnoga hrvatska mesta s svojo udeležbo v deputaciji, ki se bo poklonila kralju. Po vesteh, ki so prišle iz pristojnih mest, pa bo moglo v deputaciji sodelovati največ 400 oseb. Poslednje dni prihaja od podeljenih občinskih zastopstev veliko število vprašanj, da-li bi se mogla priključiti deputaciji. Deputaciji se bodo mogla priključiti samo mesta in trgi, dalje kulturna in gospodar-

ska društva splošnega značaja, ki imajo svoje zveze. Zagrebško občinsko zastopstvo je prosilo posamezna zastopstva, da se teh navodil strogo drže, ker bi se v nasprotnem slučaju udanostna deputacija ne mogla izvesti v določenem obsegu. Zagrebški občinski svet je obvestil vsa posamezna mesta, da opozori ženske organizacije, da morejo v deputacijah sodelovati samo moški.

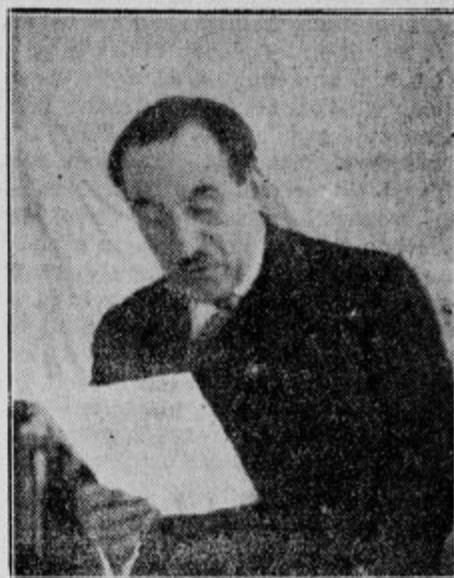
Za poštenost v upravi!

Belgrad, 6. dec. (Tel. Slov.) Finančni minister je v svoji nadaljnji težnji, da se sanira uprava, popravi uradniški kader ter zatre korupcijo, obenem pa, da se plača le tam in ne toliko, kolikor se zasluži, izdal važno odločbo in storil odločen korak, da se odpravijo posebne nagrade in najrazličnejši honorarji. Kakor znano, so bili ravno uradi v prostoloci zelo oteženi z različnimi komisijami, raznimi honorarji za nadure, za rekordno delo in različnimi dokladami v posameznih oddelkih. Dohodki teh gospodov so navadno znašali več kakor njihove redne

plače. Ministrstvo se je postavilo na stališče, da se dela, ki se opravljajo v uradnih prostorih in ki bistveno spadajo v sestavo ministrstva, kjer dotični službuje, ne smejo nič honorirati in se torej odpravijo tudi najrazličnejše komisije. Od slej bi se izdajali posamezni honorarji le tedaj, če gre res za kaka izredno važna dela ali pa da dotični uradni deli v izven uradnih urah po noči. Vlada bo sestavila seznam vseh komisij, ki so dosedaj v ministrstvih delale med uradnimi urami proti nagradam in sestavila finančni efekt in odpravila vse nagrade.

venskega naroda, kakor je bila nekoč zahteva po njegovi univerzi.

Naj se nam ne govori, da so tri akademije za Jugoslavijo preveč. Mala Nizozemska ima pet akademij, Švedska celo sedem in kakor vrše danes vse tri jugoslovanske univerze nad vse uspešno svoje delo, tako bo tudi ustanovitev tretje akademije v Ljubljani samo povečala pomembnost in veljavnost jugoslovanskega znanstvenega dela. Skrb za našo reprezentativno kulturo nam nujno nalaga, da ima vsaka jugoslovanska univerza svoje izpolnilo, svojo akademijo.

Belgrad, 6. dec. Snoči ob 23 je preminul od kapi v Sofiji Radomir Šaponič, šef naše delegacije za pogajanja o dvolastniških posestvih z Bolgarsko, poslanski svetnik in direktor oddelka za tisk v ministrstvu zunanjih zadev. Pokojni Šaponič je umrl v 47. letu življenja pri najboljših močeh. Narodil se je 12. decembra 1882 v Kragujevcu. Osnovno šolo je končal v svojem rojstnem mestu, gimnazijo pa v Galatu Seraju pri Carigradu. Pravno fakulteto je končal na beograjski univerzi. Leta 1903 je stopil v službo ministrstva zunanjih zadev. Pokojni Šaponič se je kmalu odlikoval v diplomatski službi s svojo sposobnostjo in inteligenco. Služil je večinoma pri naših konzulatih v Južni Srbiji kot ataše za turške vladavine. Bil je najprej zaposlen pri konzulatu v Prištini, zatem v Bitolju in Skoplju in končno v Carigradu. Leta 1916 je postal vicekonzul v Solumu, nato je bil premeščen za prvega tajnika generalnega konzulata v Atenah. Nekaj časa je bil tajnik poslaništva v Rimu. Leta 1918 se je ponovno vrnil v Carigrad in bil imenovan za delegata kraljevske vlade. Odtod je bil premeščen za generalnega konzula v Budimpešto. Leta 1926 je bil vpokojen, a že 1927 je bil ponovno pozvan v službo in imenovan za odpravnika poslov v Kairu. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 20. januarja 1929 pa je postal direktor tiskovnega oddelka v ministrstvu zunanjih zadev, ki ga je vodil do svoje smrti. Pokojni Šaponič je sodeloval kot artiljerijski rezervni oficir v vseh osvobodilnih vojnah od 1912 leta naprej. V začetku svetovne vojne je bil nekaj časa šef Presbrijoja v ministrstvu zunanjih poslov. Za zasluge v vojnah je bil odlikovan z vsemi vojaškimi odlikovanji. Pokojni Šaponič je bil med drugim odlikovan z redom francoske legije časti III. stopnje z redom grškega Feniksa II. stopnje in z romunsko krono II. stopnje. S Šaponičem je naša diplomacija izgubila sposobnega uradnika, država pa nacionalnega delavca.

Imenovanja pri banski upravi

Belgrad, 6. decembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so postavljeni na predlog ministra trgovine in industrije pri kraljevi banski upravi dravske banovine v Ljubljani v oddelku za trgovino, obrt in industrijo:

za načelnika oddelka v 3-I dr. Rudolf Marn, dosedanji referent velikega župana ljubljanske oblasti;

za trgovinskega inspektorja v 4a-I dr. Fran Ratej, dosedanji referent velikega župana mariborske oblasti;

za šolskega inspektorja v 4-I Mihajlo Preselj, dosedanji šolski inspektor velikega župana ljubljanske oblasti.

za trgovinskega svetnika v 6-I dr. Ciril Pfeifer, dosedanji tajnik velikega župana mariborske oblasti;

za tajnika v 2-II Rudolf Badiura, dosedanji tajnik pri velikem županu ljubljanske oblasti;

za arhivarko v I-II Marija Potokar, dosedanja arhivarka pri velikem županu ljubljanske oblasti.

Belgrad, 6. dec. AA. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje na podlagi zakona o banski upravi in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta generala Živkovića je postavljen pri banu dravske banovine v Ljubljani za referenta inspekcije v 9-I inž. Evgen Baraga, dozdaj šef inspekcije dela v Ljubljani.

S svojimi znanstveniki, s svojimi možmi umetnosti je slovenski narod že dokazal, da ima akademike, ki morejo voditi delo akademije. Dokazal pa je tudi, da zna za svojo akademijo žrtvovati in stotisoči so že zbrani za ljubljansko akademijo in ponosna palača že čaka, da sprejme pod svojo streho ljubljansko akademijo.

Upamo in pričakujemo, da se to tudi kmalu zgodi, ker je to v interesu utrditve jugoslovanske misli, ki je in ostane nam vsem prvi in najvišji ideal.

Razkol med nemškimi nacionalci

Nemčija doživlja politično senzacijo prve vrste. Pred nekaj leti tako mogočna stranka nacionalistov, ki se je več let resno potegovala za to, da prevzame državno krmilo v svoje roke — je danes v razsulu. Propast pa je tako žalostna in globoka, da niti njeni nasprotniki niso mogli kaj podobnega pričakovati.

Zadnje dni je iz parlamentarne frakcije izstopilo 14 poslancev. Računajo, da jim bo sledilo še kakih 6, tako da bi nacionalnemu klubu ostalo le še 57 poslancev. Kje je iskati vzroka tolikšnemu odpadu od stranke? Največ je kriv njen predsednik in voditelj Hugenberg, ki velja za silno trmoglavega človeka. Mož je zelo bogat, on stoji na čelu namočenjšega časniškega koncerna v Nemčiji: nad 300 listov piše, kakor on diktira. Podoben diktat je pa hotel izvajati tudi nad svojo stranko. Tu seveda ni šlo tako gladko, ker prvič stranka nemških nacionalistov je bila izvarjena skupaj iz konservativnih monarhistov, industrijev in nekaterih zastopnikov desničarskih krščansko-socialnih strokovnih organizacij, — torej stranka je bila bolj taktična kot pa idejna enota. Drugič pa Hugenberg nikakor nima v stranki tiste neomejene avtoritete, kakor bi jo moral imeti. Bil je že izvoljen z zelo plitko večino glasov na to mesto; potem pa je ves čas nad njim prevladoval grof Westarp, voditelj parlamentarnega strankinega kluba, ki ga večina tudi upošteva kot faktičnega voditelja.

Hugenberg je napravil nekaj taktično zelo težkih pogreškov. Predvsem se je čutil poklicanega, da zbere v svoje vrste vse »nacionalne sile«. A za tem ciljem je šel s tako očitno demagogijo in s toliko brezobzirnostjo, da je odbil vse resnejše elemente. Kar uganja v parlamentu, ni nič drugega, kakor desničarski komunizem, s katerim hoče ustrahovati parlamentarno večino. — Potem ga je silno polomil s propagando proti Youngovemu načrtu. Plebiscit se bo sicer vršil a je že v naprej absolutno gotovo, da bo popolnoma propadel in je sploh vprašanje, če bo podpisovanje dosešlo 10%, kakor je toplot. Kako je demoralizirajoče že samo sedanje glasovanje za plebiscit vplivalo na nacionalne vrste, je razvidno iz zadnjih občinskih volitev, o katerih so utrpeli preko 300.000 glasov.

Ako pod tem vidikom motrimo izstopne poslancev iz stranke, bi lahko rekli, da je to običajni pojav, ko miši zapuščajo ladjo pred potopom. A da najboljši poslanci zapuščajo Hugenberg, je vzrok idejna revščina nemškega nacionalizma, ki absolutno nič ne more nuditi. Pogrevanje monarhističnih čustev, kliče po revanši, brezupna komedija s plebiscitom proti Youngovemu načrtu, to so obsejalne stvari, ki jih nemški volilec ne more več smatrati za resne. Poslanke krščanskega mišljenja je Hugenberg še posebej odbil s svojimi ostrimi nastopi proti konkordatu in sploh s svojo kulturnobojno usmeritvijo.

Hugenberg, ki je upal igrati vlogo kakega Bismarcka, mora gledati, kako se naenkrat ruši vse okrog njega. Možno je, da se stranka še kako popravi, a ne več pod Hugenbergovim diktatom.

Izstopivši poslanci še niso odločeni, ali osnujejo lastni parlamentarni klub, za kar je potrebno vsaj 15 poslancev, ali pa se porazdelje med ostale parlamentarne klube. Pet poslancev je že izjavilo, da bodo sodelovali s kat. centrom.

Zunanje in notranje politično pomeni polom Hugenberg samo konsolidacijo nemške politike in pot k normalnemu delu parlamentarizma.

Nadušene manifestacije Franciji v Šibeniku

Šibenik, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Po veličastnih manifestacijah, ki so jih napravili šibeniški meščani francoskim gostom, je snoči prišlo do ponovnih nadvse pristranih manifestacij. Vse mesto je bilo razsvetljeno, prav tako tudi okoliške trdnjave. Tudi francosko brodogradje je bilo razsvetljeno. Manifestacijam, ki so jih šibeniški meščani priredili Franciji, so se pridružili tudi francoski častniki in mornarji. Te manifestacije so manifestacije zvestobe in prijateljstva šibeniškega meščanstva do Francije. Trajale so pozno v noč.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. dec. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra zunanjih zadev je bil imenovan danes 6. decembra svetnik poslaništva pri poslaništvu kraljevine Jugoslavije v Kairu v 3-I Jovan Dučić, svetnik poslaništva na razpoloženju.

Belgrad, 6. dec. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil imenovan na predlog ministra trgovine in industrije in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta za profesorja državne srednje tehnične šole v Ljubljani v 6-I Rudolf Skof, vršilec dolžnosti ravnatelja in profesor iste skupine in kategorije na državni srednji tehniški šoli v Novem Sadu.

Belgrad, 6. decembra AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in po zaslišanju predsednika min. sveta predpisal in objavil zakon o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona z dne 4. julija 1929. Zakon ima 17 paragrafov in stoji v veljavo z dnem, ko ga bo kralj podpisal. In dobi obvezno moč, ko bo razglašen v »Službenih novinah«.

Sporazum v ustavnem vprašanju v Avstriji

Dunaj, 6. decembra. (Tel. »Slov.«) Ustavni odbor narodnega sveta je danes sprejel ustavni predlog, in sicer soglasno v onih delih, kjer se je dosegel sporazum s socialno demokratsko opozicijo, z enostavno večino pa v onih delih, kjer ni prišlo do kompromisa. Oni paragrafi, ki so bili v odboru sprejeti z enostavno večino, bodo jutri pri glasovanju v plenumu odklonjeni, ker je tam potrebna dvotretninska večina. Vsi govorniki, tudi socialni demokrati, so soglasno ugotovili, da se je dosegel velik napredek s tem, da se je našla oblika, ki bo preprečila, da se ne bo vsaka parlamentarna kriza, kakor do sedaj, mogla spremeniti v državno krizo. Najvažnejši dogodek je ta, da bo državnemu predsedniku v

bodoče na razpolago stalen parlamentarni odbor, sestavljen po proporciji, da bo v izjemnih časih pomagal državnemu predsedniku pri zaslišanju odredb, katere se bodo potem morale v določenem roku predložiti narodnemu svetu, sicer postanejo neveljavne. Med nesprejete ustavne določbe spada tudi nameravana določba, da se v Avstriji uvede zopet plemstvo.

Policija bo jutri pri glasovanju v narodnem svetu o ustavni reformi in strogi pripravljenosti, ker komunisti že razširjajo letake za demonstracije pred parlamentom in pozivljajo v delavskih okrajih k enourni protestni stavki. Policija je sklenila, da bo vsako demonstracijo najodločneje zadušila.

Skupni nastop Male antante na haški konferenci

Praga, 6. decembra. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« doznava, da bodo na prihodnji haški konferenci postopale države Male antante skupno, vsaj kar se tiče vprašanja madjarskih reparacij. Takoj ob začetku konference bodo oddale skupno načelno izjavo, kjer bodo omenjena specialna vprašanja posameznih držav Male antante, ki pa bodo stilizirana tako, da bodo združevale skupne interese Romunije, Jugoslavije in Češkoslovaške glede madjarskih reparacij. Mala antanta ne bo sprejela nobene obveznosti, dokler ji Madjarska ne bo dala jamstev, da bo izpolnila svoje mednarodne obveznosti.

Poslaniki velesil pri kralju Borisu

Sofija, 6. decembra. (AA) O priliki vesti lista »Znamec«, da so poslaniki Velike Britanije, Italije in Francije zaprosili za avdienco pri kralju Borisu, da jim pojasni stališče vlade glede reparacij, ker se dozdaj vlada ni hotela izjaviti, je oddelek za tisk bolgarske vlade izdal sporočilo, v katerem ugotavlja, da je tako tolmačenje krivo in da temelji na napačnih informacijah. Do teh avdienc je prišlo po iniciativi samega kralja Borisa, ki redno poziva tuje poslanike v avdienco v svrhe informacij. To sporočilo prinašajo vsi listi ter ga komentirajo.

»Slobodna Reč« trdi, da je ta vest lista »Znamec« popolnoma izmišljena in da je »Znamec« večkrat pokazal, da igra neko čudno vlogo s tem, da prinaša prav zlohotne vesti. Res je le to, da je samo italijanski poslanik Picentini prošil za avdienco, toda njegova avdienca ni bila v nikakršni zvezi z vprašanjem reparacij, nego je kralju Borisu samo predal vabilo italijanskega dvora na

poroko italijanskega prestolonaslednika. »Utro« komentira komunikacijo vlade proti listu »Znamec« v tem smislu in poudarja izjavo predsednika vlade Ljapčeva, da je ta vest prava glupost in da se celo izmuzne čudijo, odkod taka nesmiselnost.

Sofija, 6. decembra (AA) Davi je v odboru za zunanje zadeve minister zunanjih zadev Burv spet sprožil vprašanje poseta tujih poslancev pri kralju Borisu. Ti poseti so samo akt vljudnosti in ni v njih prav nič tiste tendence, ki jim jo pripisuje del bolgarskega tiska.

Sofija, 6. decembra. (AA) Danes se je ministrski svet na svoji seji bavil z vprašanjem reparacij. »Utro« doznava, da bo bolgarska vlada odgovorila na zadnji predlog zaveznikov, da Bolgarija ne more plačati letnih 12 in pol milijona frankov in da bo zahtevala, da se ji obroki znatno znižajo.

Spor radi Youngovega načrta med nemško vlado in predsednikom državne banke

Pariz, 6. dec. (Tel. Slov.) »Journal« piše, da se nenadna iniciativa predsednika nemške državne banke dr. Schachta glede oficijelne nemške reparacijske politike splošno smatra za poskus, podpreti Hugenbergovo kampanjo. »L'Oeuvre« smatra, da je to »upornost« dr. Schachta smatrati kot posledico angleško-nemške kontraverze o likvidaciji nemških posestev.

Pariz, 6. dec. (Tel. Slov.) Skupina Franklina Bouillona in Marina je že napovedala v zunanje-političnem odboru poslanske zbornice debato o dr. Schachtovem memorandumu, kar smatrajo za dokaz za nemško mala fides in dvoreznost. V oficijelni francoskih krogih se za sedaj še ne izjavljajo o Schachtovem poskusu, torpedirati Youngov načrt. V poučenih krogih pa se smatra za verjetno, da bodo vlade upniških držav v celoti zavzele k temu svoje stališče in da v Berlinu ne bodo pustili nobenega dvoma, da vidijo resno ogrožanje Youngovega načrta v tem, če se skrb za njegovo izvršitev prepusti človeku, ki se še pred uveljavljanjem Youngovega načrta ni ustrašil, pobijati ga in javno diskreditirati.

Schacht o Youngovem načrtu

Berlin, 6. dec. AA. Predsednik nemške narodne banke dr. Schacht je izročil pristojnim oblastvom spomenico o Youngovem načrtu. V spomenici navaja, da ne more več mirno gledati, kako se ogroža izvajanje Youngovega načrta. Ker so dajatve po Dawesovem načrtu mnogo večje, je jasno, da postaja odgovornost za neizvajanje Youngovega načrta čedalje večja. S sprejemom Youngovega načrta se je manifestirala in se hoče pokazati dobra volja in vera nemškega naroda v točno izpolnjevanje prevzetih obvez. Zato se ne sme oteževati položaj in odlagati načrt. Glede na napade in pozive na svojo osebo mora dr. Schacht odločno odklanjati vsako odgovornost za nadaljnjo usodo Youngovega načrta. Kar se mene tiče, veli dr. Schacht, moram najodločneje odbiti odgovornost, da Youngov načrt še ni stopil v veljavo. Od nemške vlade ni moči zahtevati nikakih novih dajatev, preden se ne uredi vprašanje Youngovega načrta. Nemški narod pa se medtem ne sme udajati nikakoli iluziji glede možnosti izvajanja tega načrta in ostalih potreb, ki so v zvezi s tem načrtom.

Berlin, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Predsednik nemške državne banke dr. Schacht je glasom poročila »B. Z. am Mittag« pred enim tednom obvestil nemško vlado, da misli izdati memorandum o Youngovem načrtu. Izdala se mu je za ta korak pravica. Dr. Schacht je nastopil za to, da se napravi konec dosedanjim taktiki prikrivanja. Še večeraj zvečer je finančni minister dr. Hilferding dr. Schachtu odklonil, pospešiti finančno reformo. Med predsednikom državne banke in nemško vlado ni bilo skupnega sodelovanja, kar je razvidno iz tega, da dr. Schacht do danes ni poznal vsebine finančnega programa vlade. Dr. Schacht se je zavzel za Youngov načrt, nikakor pa ni hotel brezdelno gledati, kako se Youngov načrt sistematično ponareja, ter je tudi pred tremi dnevi informiral

državnega kancelerja o svojih namerah. Nasprotno pa je javlja finančni minister dr. Hilferding v »B. Z. am Mittag«, da se je ravno v zadnjem času z dr. Schachtom razpravljalo o tolmačenju Youngovega načrta in o problemih, ki so s tem v zvezi, da pa je sredi teh razprav nenadoma prišla dr. Schachtova izjava, o katere objavi vlada ni imela nobene slutnje. Dr. Hilferding je zvedel šele iz listov, da je dr. Schacht objavil svoj memorandum, o katerem je preje bil večkrat govor. Objavilo se je, da dr. Schacht samo to, da bo pozneje imel priliko, izjaviti svoje stališče pred javnostjo. Nikdar pa ni bilo govora o tem, da bo dr. Schacht pred haško konferenco storil ta korak. Kar se tiče finančne reforme, se je reklo dr. Schachtu, da bo v najkrajšem času izšla oficijelna podrobna izjava vlade. S tem nepričakovanim korakom dr. Schachta se je tudi glede finančne reforme napravila popolnoma nova situacija.

Berlin, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Po zaključku današnje seje ministrskega sveta se je izdal sledeči oficijelni komunikacijo, ki je obenem odgovor na dr. Schachtov memorandum: Predsednik državne banke je poslal vladi memorandum glede tekočih razprav o Youngovem načrtu in glede vprašanja finančne politike. Objava memoranda se je izvršila sredi razgovorov, ki so se o teh vprašanjih vršili z dr. Schachtom. Vlada mora izreči svoje začetnje radi te objave. Naglica, s katero je predsednik državne banke objavil svoje stališče, ogroža enotno vodstvo države. Predsednik državne banke je tekom razgovorov sicer napovedal, da si mora pridržati, obrazložiti svoja izkustva glede presoje višjih vprašanj, pri tem pa je izrecno poudaril, da se bo to zgodilo v obliki, ki ne bo mogla škodovati. Način in vsebina memoranda ter čas njegove objave pa je v ostrem nasprotju s tem. Vlada odklanja, da bi se v sedanjem trenutku spustila v razpravo z navedbami memoranda. Vlada je že v zadnjih dneh sprejela sklep, da bo predsedniku državne banke predložila tekom prihodnjega tedna glavne poteze vsega svojega finančnega položaja. Program bo vseboval potrebne korake za sanacijo nemških financ, obsežno davčno reformo in razbremenitev blagaja, posebno tudi glede prispevkov za zavarovanje brezposelnih potom povečanja dohodkov tozadevnih zavodov. Voditelji frakcij onih strank, ki so udeležene na vladi, so že pred več dnevi dobili povabilo za razpravo o tem programu začetkom prihodnjega tedna.

Capablanca na Dunaju

Dunaj, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je došel na Dunaj svetovni šahovski mojster Capablanca. Njegov spremljevalec je sporočil zastopnikom listov, da hoče Capablanca s svojim prijateljem Knochom razpravljati o načrtu nove šahovske znanstvene knjige. Razpravljal bo z njim tudi o reformi šahovske igre, o povečanju igralnega polja ali uvedbi novih močnih figur ali povečanju moči nekaterih dosedanjih figur. Izjavil je, da bo šah tekom enega desetletja, če se ne reformira, postal za dobre igralce prelahak. Obenem hoče prirediti na Dunaju simultanko in oditi za božič v Hastings, kjer se hoče udeležiti šahovskega turnirja.

Dunajska vremenska napoved. Sedanji vremenski značaj bo trajal dalje.

Proti trivolni žurnalistiki

Rim, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Kakor se danes doznava, je imela afera Gudrun Armstad pri sprejemu kralja v Vatikanu posebno posledico. Vatikanske oblasti so namreč odredile vstop k sprejemu zastopnikom onih italijanskih listov, ki o aferi niso varovali časti Vatikana. Med temi listi se je nahajal tudi »Giornale d' Italia« in turinska »Stampa«. »Giornale d' Italia« protestira danes proti tej odredbi. Ta protest pa Vatikanu ni posebno zalegel, ker je sporočil tem listom, da jim bo tudi jutri pri sprejemu italijanskega prestolonaslednika in princesinje odredel vstop.

Kitajsko-ruska pogajanja ugodno potekajo

Moskva, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Direktna rusko-kitajska pogajanja za rešitev železniškega konflikta so zopet znatno napredovala, in sicer z brzojavko maršala Hansuljana, s katero je v imenu mukdenske vlade izrazil svoj popolni pristane na dosedanje dogovore ruskega in kitajskega zastopnika v Nikolsk-Usurijskem glede ruskih predpogojev o imenovanju ruskega voditelja vzhodne kitajske železnice in njegovega namestnika. Obenem je maršal sporočil, da je odposlal svojega diplomatskega komisarja Čajhunsana s pismenimi pooblastili, da razpravlja z ruskimi zastopniki o nadaljnjih vprašanjih. Ruski zunanji komisarijat v Moskvi je sporočil v Mukden, da je dobil Simanovski naročilo, da stopi s Čajhunsanom v stike.

Francoska delegacija za mornariško konferenco

Pariz, 6. decembra. (Tel. »Slov.«) »Excelsior« javlja, da se bo ministrski predsednik Tardieu osebno kot šef francoske delegacije udeležil londonske mornariške konference. Razen njega bodo tudi šli v London zunanji minister Briand, dalje mornariški in kolonialni minister ter 20 strokovnjakov za mornariško, vojaška in zrakoplovna vprašanja, ki bodo pod vodstvom mornariškega strokovnjaka Tardieujevega kabinetnega šefa Moisseta.

Francoska vlada trdna

Pariz, 6. dec. AA. Predsednik francoske vlade Tardieu je zahteval glasovanje o zaupnici vladi, ki mu jo je poslanska zbornica nato izrekla s 350 glasovi proti 142. Predsednik vlade Tardieu je stavil ta predlog, da bi zahteval izglasovanje proračuna do konca decembra. Tej želji je bilo ugodeno in zbornica bo imela odslej seje dopoldne, popoldne in zvečer in po potrebi tudi ob nedeljah.

Silni viharji nad Anglijo

London, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Nad Anglijo so divjali preteklo noč posebno na obalah silni viharji. Zveza med Newhamom in Dieppejem je prekinjena. Tudi železniški promet med Londonom in Parizom je ustavljen, dočim so letala s kontinenta lahko dospela na angleško letališče Croydon, ker so imela veter za hrbtom. Tudi direktne telefonske zveze so prekinjene. Vihar je dosegel včasih hitrost 100 milj na uro. Podiral je hiše in ruval drevesa. Mnogo ozemlja je pod vodo. V londonskih predkrajih sta se porušili dve hiši, vendar pa ni bil nihče poškodovan.

Drobne vesti

Rim, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Papež bo jutri s sličnim ceremonijem, kakor pri sprejemu kralja, in z enakimi varnostnimi odredbami sprejel italijanskega prestolonaslednika in princesinje.

Rim, 6. dec. (Tel. »Slov.«) Tudi letos se javljajo številni glasovi fašističnih listov proti božičnemu drevescu. Tako utemeljuje »Popolo d' Italia«, da bi božična drevesca, ki so eksotična navada, škodovala italijanskim gozdom. Zavzema se pa, da se zopet uvedejo italijanske jaskice.

Varšava, 6. decembra. (Tel. »Slov.«) Po zaključku večerajšnje seje sejnja je prišlo v Varšavi do komunističnih demonstracij in manifestacij pred ameriškim konzulatom proti vmešavanju zapadnih držav v rusko-kitajski konflikt. Najpreje so pobili na oknih šipe, potem pa se je celo streljalo z revolverji. Mnogo demonstrantov je bilo aretiranih.

Angora, 6. decembra. (Tel. »Slov.«) Turška vlada je sedaj odredila, da se od 1. januarja 1930 dalje tudi mohamedanski verski dan počivanja preloži od tradicionalnega petka na nedeljo.

Angora, 6. dec. AA. Parlament je sprejel v drugem čitanju zakonski načrt, ki daje turškim ženam volilno pravico.

Pariz, 6. dec. AA. »Havas« poroča iz Guatemale: Delno bruhanje vulkana San Maria v pokrajini Palmar je še vedno spremljano s potresnimi sunki in s podzemeljskim gremenjem. Zaradi neprestanega izliva lave in žarečega kamenja vlada v vsej pokrajini uprav tropska temperatura. Kamenje, ki ga bljuva vulkan ima temperaturo 600 do 800°C. Vsa pokrajina je bila izpraznjena. Na več krajih se ni moči približati zemeljskim razpokam, zaradi česar mislijo oblastva, da bo število žrtev veliko.

Pariz, 6. dec. AA. Iz Bilbae v Španiji poročajo, da je tamkaj divjal strahovit vihar. Neurje je besnelo s tolikšno silo, da je odnašalo strehe in krove ter prevračalo dimnike in električne drogeve. Na več krajih je električni vod povzročil požare. Škoda je velika. Več ljudi je bilo težje poškodovanih.